

tíðindablaðið

Útgevart: p/f sosialurin

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller

Fyrirskjótari: Krisjan Dahl

Bládfólk: Hogni Djurhuus, Dagný Joensen og Jóhann Mortensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

sosialurin

Argjavegur 26
Postsmoga 76,
3800 Tórshavn
telefon 11820

Undirgrava demokratisku samfelags- skipanina

SEINASTA hósdag bar útvarpið fyrr viðgjørt og útsætt hesa starvsetan. Fyrstu ferð málið var á landsstýrisfundi var ongin greið innstilling frá stýrinum fyri Klaksvíkar sjúkrahús. Tá samtykti landsstýrið at biðja sjúkrahússtýrið um eina greiða innstilling.

LANDSTÝRIÐ hevur fleiri ferðir fyrr viðgjørt og útsætt hesa starvsetan. Fyrstu ferð málið var á landsstýrisfundi var ongin greið innstilling frá stýrinum fyri Klaksvíkar sjúkrahús. Tá samtykti landsstýrið at biðja sjúkrahússtýrið um eina greiða innstilling.

TÁ STÝRIÐ fyri Klaksvíkar sjúkrahús hevði viðgjørt málið av nýggjum, kom tað við eini heilt graidari innstilling, har ein umsøkjari, ið hevur útbúgving sum búskaparfrøðingur, og sum hevur áralangar royndir í praktiskum arbeiði bæði her heima og í Danmark, varð innstillaður sum nr. 1. Men landsstýrið tók ikki innstillingina frá sjúkrahússtýrinum til eftirtektar. Tann best kvalificeraði umsøkjarin varð ikki settur í starvið.

UMFRAMT TA teoretisku útbúgvingina og tær áralongu praktisku royndirnar hevur hesin umsøkjarin gjørt nýtslu av tí demokratiska rætti ein og hvør borgari eigur í einum demokratiskum samfelag. Hann hevur loytt sær at hugsa, at tala og at skriva um samfelagsviðurskipti og um politiskar spurningar, har hann ikki hevur dult fyr, at hann tók undir við ávisum politiskum flokki uttan fyri landsstýris-samgonguna.

oddagrein

EFTIR ØLLUM at døma hevur hetta vígað tyngri hjá landsstýrinum enn universitetsútbúgvingin. Tað hevur eisini vígað tyngri enn tær áralongu royndirnar og tann greiða innstillingin frá stýrinum fyri Klaksvíkar sjúkrahús. Hevði í um-søkjarin gjørt aðrar metingar um samfelagsviðurskipti og valt limskap í øðrum politiskum flokki, kundi hann fingið starvið uttan prógv og áralangar royndir.

SAMA DAG, sum nevnda starv varð sett, helt lögmaður orsøk vera til at boða Hilmar Kass á fund við landsstýrið. Hetta komst av, at Hilmar Kass hevði sagt nakað í eini útvarpssamrøðu, sum lögmaður helt kundi skaða landsstýrið sum stovn. Hann hevði sagt nakað, sum kundi minka um virðingina fyri landsstýrinum, segði lögmaður. Men hvat heldur lögmaður um tað, sum hansara landsstýri gjørdi fyrrapartin sama dag?

DUGA LØGMAÐUR og hansara landsstýrismenn ikki at siggja, at umrødda starvsetan skaðar landsstýrið sum stovn, at hon minkar um virðingina fyri landsstýrinum og at hon er við til at undirgrava okkara demokratisku samfelags-skipan. Hetta duga øll onnur at siggja.

OG ØLL ONNUR duga eisini at siggja tað, at teir sum hava sitið í landsstýrissessunum seinastu árin, ikki eru førir fyri at umsita okkara demokratisku samfelags-skipan. Tað hava vit fleiri onnur dømi um. Teir hava miðvíst undir-griðið demokratisku samfelags-skipanina.

Nú stundar móti lögtingsvali. Hvørji merkismál verða havd á lofti? Hvørja støðu taka menn til hesi mál? Til dømis fíggarliga stýring, orku-politikk, fiskivinnupolitikk og nú í seinastuni, málið um undirgravingina og uttanandsskuldina. Týðandi mál, ið áttu at bent politisku flokkarnar móti, um ikki annað, semju í prísippinum. Soleiðis hugsar tú, tá tú stendur umboð á »Norrønu« og sýgur myndina av Føroyum í teg.

Í fagrasta sólsetri daga oyggjarnar undan. Rætt sum tú kennir tær. Har kemur ein útróðrarbátur steemandi. Tú frøðist yvir at tað, tú sært, er kent og iheimligt. Jú, tú ert heima!

Og Havnin! Ikki eitt skýggj á luftini. Logn. Vakurleikin mest sum loypur á.

Dunið av virksemlu frá Bacalao.

Morgundágg: skyld-fólk eru komin oman á keiina at taka ímóti.

Tú kennir sanniliga á tær, at hetta veruliga er heimsins nalvi, tað seinasta friðskjöldi á foldum. Í slíkum paradisi eigur alt at vera sátt og semja. Har gongur hvørt mansbarn og roynir at gera tað besta fyri hvønn einstakan.

Onki annað enn frælsi kann vera eyðkenni fyri eitt slíkt land. Frælsi á øllum økjum. Ábyrgdar-kensluna, ið eigur at liggja sum grundarlagið fyri frælsinum, hava føyngingar altíð kent.

Ella hvussu er vordið við hesum? Ábyrgdar-kensluna eggjar tú við millum annað at upplýsa fólk. Sakliga upplýsing, ið ger teg foran fyri at taka greiða støðu í ymsum spurningum. Hvat er til dømis sosialisma. Nato ella Warszawasamgongan? Hvat hendir í Mið-eystri? Hvi eru friðar-rørslur kyknaðar upp um allan heim?

Ikki tí — Hesir spurningar eru allir so torskilir, at tú fært ikki eittans svarið. Verri enn so. Men tað er gjørligt at lýsa hesar spurningar sakliga. Kanska ikki neutralt, men so avgjørt soleiðis, at tú hevur eitt objektivt grundarlag at taka støðu á.

Eg havi nú verið heima í góðar triggjar vikur. Havi skift orð við fólk, eg havi hitt kring landið. Nú vil onkur halda, at triggjar vikur er dekan ov stutt tíð at koma við eini niður-støðu um sakligheit og objektivitet.

Sjálvandi er tað heldur ikki so. Tú hevur góðar møguleikar at fylgja við í føroysku bløðunum, hóast tú býrt í Danmark. Við-hvørt verða føroysk viður-skifti eisini lýst í danska sjónvarpinum — eitt nú í

sambandi við seinasta fólkatingsvalið. Har var til dømis maður nevndur Óli Breckmann at siggja — og serliga at hoyra — í dansku TV-avisini.

So mikið hevur tú fylgt við í føroyska valstríðnum, at tú vísir at Óli Breckmann hevði lovað føroysku veljarunum at halda seg frá danskum innanhýsis politikki. Men gakk! Eitt tað fyrsta hann larmeteraði um í TV-avisini var, at hann av fullum huga fór at styðja alt høgarráð (les Frem-skriftspartiet og dansku stjórnarflokkarnar) sum vildu kúga arbeidararørsluna í Danmark. Og ikki bert har, men um allan heim!

Røða, sum Óli Breckmann seinni helt í fólkat-inginum var so vamlislig og mannahatsk, at ikki ein tann einasti fólkatings-maður hevði hug ella troystaði sær at taka undir við Óla Breckmann.

Sjálvt tingmenn í frem-skriftspartiet øtaðust yvir, at ein so høggravendur og mannahatskur politikari fanst norðan fyri Alþurnar. Og so væl og dyggiliga stuklaði Óli Breckmann dansku stjórni, at Svend Auken í aftursvari sínum stutt og greitt helt fyr: »Má jeg gratulere regeringen med dens nye parlamentariske grundlag!« (Røðan sjálf er endurprentað í Dagblaðnum).

Einastu menn, danska pressan kundi sammeta Óla Breckmann við, vóru diktatoriskir búrkroppar sum Baby Doc á Haiti og Pinochet í Chile. Nakrir líkar eru eftir í frem-skriftspartiet. Annars er støðan manna millum í dag, at verri politiskir ignorantar og afturhaldsmenn enn í danska framburðsflokkinum valla eru at finna í Vesturheiminum.

Tú krympaði teg dagin eftir, tá danir spurdu teg um hesin Óli Breckmann var eksponenturin fyri føroyskan politik. Hevði hug at umbæla — skava út yvir: Tað trúði eg. Men tí-verri er hetta ikki so. Eitt veruligt »kultursjokk« søkkir teg í dikið, tá tú verður varur við tað ó-hugnaliga afturhaldið, ið nørst innan føroyska høgarrákið.

Men biðja nú. Tað stendur við og versnar. Tú ikki bert varnast hetta. So svart og dapurt er afturhaldið, at tað mest sum herjar á. Hvørja ferð tú lesur Dagblaðið ber hetta sannføring um terror-ágangin móti lesaranum.

Í royndum sínum at draga bæði politiskar and-støðumenn og hampafólk niður í ta infantilu and-ligu blárunna brúkar Dagblaðið demagogikk, ið er bæði skelkandi og ræð-andi.

Alt verður avskeplað í hesum óhugnaliga sneið-riti.

Religiön verður brúkt sleiskliga og kensluleyst at raka hin áløpna undir beltio. Ikki tí, religiön er fyrr brúkt sum skálka-skjól í heilagrafótri fyri at fremja politiskt afturhald. Soleiðis verður religiön misbrúkt serliga í diktat-uriondunum.

Tað, sum er mest skak-andi er kortini, at summi, ið lesa Dagblaðið trúgva hesum skvaldrinum, sum svertar siðurnar á sneið-ritinum.

Og soleiðis er vordið við øllum tí, Dagblaðið »við-ger« — avskeplað og tag-að sundur, so heildin í hvørjum einasta evni verður fald fyri lesaranum. Í staðin fyri at endur-geva tíðind úr til dømis útlondum, verður tilfarið frá tíðindastovnum tolkað soleiðis sum sneið-ritinum hóvar best, andaliga og mentunarliga.

Slíkt verður ofta kallað sitatfusk, ella sum tikið verður til: Tilfarið verður viðgjørt á sama hátt, sum tá hin grábeinti lesur Bibliuna.

Dømi eru at finna í hvørjum einasta Dagblað.

Tað sakliga, tað objekt-iva, ið eigur at sermerkja tann, sum hevur átakið sær at upplýsa fólk, er vordið til demagogiska propagandu av allar fúl-asta slag.

Í staðin fyri at leiðbeina verður villeitt. Í staðin fyri objektiva viðgerð verður miðvíst roynt at heilavaska lesaran.

Lygnirnar verða so ofta endurtiknar, at sjálvt teir á Dagblaðnum trúgva tí, teir sjálvir skriva.

Og hvør er so sitatfusk-arin? Demagogurin? Slóð-brótari afturhaldsins? Jú, hann sum lesur Bibliuna sum hin hyrti. Ja — rætt er gitt — Óli Breckmann — sami maðurin, eg sá dagra fram í danska sjón-varpinum herfyri.

Nú heldur sami Óli Breckmann kanska, at tað er ikki uppgávan hjá »donskum« føyngingi at sneyta í føroyskum viður-skiftum. Um hetta fari eg at halda, at ein føroyskur politikari, sum rýmur úr Hoydelum undir eksamiu fyri at atkvøða fyri dansku fíggarlógini hevur eina átaluppiðnað.

Sum danskur skatta-borgari fari eg eisini at mótmæla, at eg eri noyddur til at undirhalda ó-hugnaligum afturhalds-politikarum — soleiðis eisini danska rikisborgar-anum Óla Breckmann.

Tórshavn, 18. juli 1984

William Smith
Bachsvej 134
7500 Holstebro

Níðingsbrøgd og afturhald

Frøin um menningin á seinastu árinu køvd av trælkindi ágangi afturhaldsins

Summarfrí! Tú gleðir teg at sleppa heim til Føroya at ferðast nakrar vikur. Langt síðani seinast — meira enn fimm ár eru

farin. Tú gleðir teg til at hitta kunningur, skyld-fólk og vinir. Forvitnast um viðurskiptini her á landi. Hvørji framstíg

munnu vera gjørd innan ídnað, mentan, ymiskar útbýggingar? Ikki minni forvitisligt at hoyra um tey politisku viðurskiptini.